

Vid nas torej vodi v skrivnostno napravo in delavnico narave. S hitrostjo duha te nese okó na lahkih perutih od konca do kraja svetá; kot orel z malega gnjezda vzdiguje te vid z zemlje v sinje visočine; tukaj vidiš svetove, ki so veliko večí od naše zemlje. Na perutih očesnih preletiš neizmerne širjave, hoté dospeti na kraj osvetja. Toda duh ti reče, ko že misliš, da ni več prostora: Stoj, prostor osvetja je neizmeren! — Bolj ko letiš, bolj se od namena oddaljuješ. Zopet te prinese okó na zemljo, malo pičico osvetja, in tù opazuješ naravo in umetne dela človeške roke in človeškega očesa.

Z očesom naravo opazuješ prideš v njeno delavnico. Na zemlji vidiš, da spomladi iz namočene zemlje trava kaže svoje zelene glavice; drevje, v katerih je prej stanovala žalostna samota, obleče se v novo obleko in krilatí pevcí po vejicah pojó mile pesmice. Radostna lepota narave te izvabi izmed tesnega ozidja, utergaš si rožico, ogleduješ jo, in zapišeš si, kar si vidil. Tako delaš tudi z drugimi rastlinami. Tudi živali, male in velike, nahajaš po zemlji. Ravno taka se godí z neživimi rečmi; in v kratkem ti je pomagalo okó do popisa rastlin, žival in sploh do prirodropisa.

Ako naravo opazuješ, kako tvori in razdira, spoznavas njene moči in pogoje, po katerih te moči delajo. Tú kaže okó, kako nizko zamore človek Stvarniku v roke gledati, in duh, kako moč da ima človek v naravi. Kar dela narava, to posnema človek, in glej, tudi sam vstvarja nova trupla — potem ko je v naravne roke pokukal. Tudi te reči si je človek zapomnil in zapisal, ter postal po očesu svojem mali stvarnik, ki tudi nekako vstvarja.

Zgodovinska drobtinica.

V Valvazorjevi knjigi: »Ehre des Herzogthums Krain« beremo: »Leta 5022. je kranjska dežela vidila tri solnce na nebu; in marsikomu se je to leto tako terda godila, da bi bil rad dal vsa solncea za grizljeje kruha, ker takrat je bila po vsem Slovenskem in zlasti na Kranjskem huda lakota. Huje se je godilo leta 1629., ko je polje komaj toliko dalo, da je stár pšenice veljal poldeseti goldinar, en stár reži pa polosmi goldinar. Po verh tega so divjale še hude vročinske bolezni« Vidimo tedaj, da so bili že tudi nekdanji hudi časi, in sicer veliko hujsi mimo sedaj.